

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS 2002 M. RUGPJŪČIO 13 D. NUTARIMO NR. 1283 „DĖL KASOS APARATŲ DIEGIMO
IR NAUDOJIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKAITIMO PROJEKTO
(TAP NR. 18-1422(2)) (TAIS NR. 18-7580(3))**

2018-10-15 Nr. NV-2725

Vilnius

Projekto rengėjas: Finansų ministerija.

Projekto tikslas: tobulinti kasos aparatų naudojimo teisinį reglamentavimą, atsižvelgiant į modernius atsiskaitymo ir apskaitos būdus, siūlant:

- Sudaryti sąlygas ūkio subjektams papildomai nenaudoti kasos aparatų, kai prekių pardavimo ir paslaugų suteikimo ūkinių operacijų duomenys fiksuojami tiesiogiai VMI valdomos išmaniosios mokesčių administravimo informacinės sistemos (i.MAS) išmaniųjų elektroninių kasos aparatų posistemyje (i.EKA), tai yra naudotis nemokama elektronine paslauga;
- Nustatyti naujus techninius kasos aparatais užfiksuotų duomenų nepakeičiamumo ir tokių duomenų prieinamumo VMI reikalavimus;
- Suvienodinti kasos aparatų naudojimo reglamentavimą juridiniams ir fiziniams asmenims, vežantiems keleivius taksi ar vežantiems keleivius už atlygį;
- Reikalauti naudoti kasos aparatus ir nustatytais išimtiniais atvejais (nereikalaujama naudoti kasos aparatų pramogų, sporto, kultūros renginių metu, iki 10 dienų trukmės parodose – mugėse), kai prekiaujama alkoholiniais gėrimais, tabako gaminiais arba variklių degalais;
- Nustatyti, kad kasos aparatų nereikalaujama naudoti visais atvejais, kai išduodamas apskaitos dokumentas, draudikams.

Dabartinė situacija: mokesčių mokėtojai pageidauja automatizuoti verslo procesus ir juos perkelti į elektroninę erdvę, taip pat:

- Kai kurios pareigos, susijusios su kasos aparatų naudojimu, pavyzdžiui, rankinis kasos operacijų žurnalo pildymas, popierinio kasos aparato kvito išdavimas, neatitinka verslo lūkesčių ir sukelia papildomą administracinę naštą;
- Auga rizika dėl pajamų netraukimo į apskaitą, nes kasos aparatais fiksuojamų duomenų nepakeičiamumo lygis išlieka technologiškai nepakitęs nuo 1996 m.;
- Nevienodas kasos aparatų naudojimo reglamentavimas juridiniams ir fiziniams asmenims, vežantiems keleivius taksi ar vežantiems keleivius už atlygį;
- Šiuo metu galiojantis Vyriausybės nutarimas dėl kasos aparatų diegimo ir naudojimo daug kartų keistas, kai kurios jo nuostatos reglamentuoja ūkio subjektų veiklos tvarką fragmentiškai.

Projekto esmė: tobulinti kasos aparatų naudojimo teisinį reglamentavimą, siūlant:

- Sudaryti sąlygas ūkio subjektams papildomai nenaudoti kasos aparatų, kai prekių pardavimo ir paslaugų suteikimo ūkinių operacijų duomenys fiksuojami tiesiogiai VMI valdomos išmaniosios mokesčių administravimo informacinės sistemos i.MAS i.EKA posistemyje. Taip bus sudaroma galimybė atsisakyti šiuo metu įprastų kasos aparatų, duomenis teikti elektroniniu būdu, saugoti VMI valdomose duomenų bazėse ir k.t. Finansų ministerijos duomenimis preliminarai administracinė našta mokesčių mokėtojams sumažėtų 70 mln. eurų;
 - Nustatyti naujus techninius kasos aparatais užfiksuotų duomenų nepakeičiamumo ir tokių duomenų prieinamumo VMI reikalavimus, nes kasos aparatais fiksuojamų duomenų nepakeičiamumo lygis išlieka technologiškai nepakitęs nuo 1996 m.;
- Siekiant sudaryti sąlygas ūkio subjektams sklandžiai pasiruošti naudoti naujus techninius reikalavimus atitinkančius kasos aparatus, siūloma naujus reikalavimus taikyti etapais. Priklausimai nuo ūkio subjekto pajamų ir naudojamo kasos aparato tipo, nauji reikalavimai įsigaliotų nuo 2020 m. lapkričio

1d. iki 2025 m. gegužės 1 d. Ūkio subjektai, pasirinkę galimybę duomenis fiksuoti i.EKA, nepatirs išlaidų, susijusių su kasos aparatų naudojimu. Ūkio subjektai, nepageidaujantys naudoti i.EKA, turės pakeisti arba pritaikyti šiuo metu naudojamus kasos aparatus. Ūkio subjektai turės nuo 6 mėn. iki 5 metų apsispręsti, ar naudoti i. EKA;

- Suvienodinti kasos aparatų naudojimo reglamentavimą juridiniams ir fiziniams asmenims, vežantiems keleivius taksi ar vežantiems keleivius už atlygį;
- Reikalauti naudoti kasos aparatus ir nustatytais išimtiniais atvejais, kai prekiaujama alkoholiniais gėrimais, tabako gaminiais arba variklių degalais. Siekiant, kad ūkio subjektai galėtų apsispręsti, ar naudoti kasos aparatus, ar naudotis VMI teikiama nemokama elektronine paslauga (i.EKA), siūlomas pereinamasis laikotarpis iki 2020 m. lapkričio 1 d. ;
- Nustatyti, kad kasos aparatų nereikalaujama naudoti visais atvejais, kai išduodamas apskaitos dokumentas, draudikams. Draudikų, kaip ir finansų įstaigų veiklai ir apskaitai taikomi reikalavimai, kurie leidžia užtikrinti skaidrią pinigų apskaitą kitomis priemonėmis.

Derinimas: atsižvelgta į Europos teisės departamento prie Teisingumo ministerijos, Mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų asociacijos pastabas, Lietuvos transporto saugos administracijos redakcinio pobūdžio pastabos įvertintos.

Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba siūlo nekeisti esamos kasos aparatų naudojimo tvarkos, nes jos nuomone, tai didins finansinę ir administracinę naštą verslui dėl naujų kasos aparatų įsigijimo ar jų atnaujinimo, galimai mažins vyresnio amžiaus asmenų verslumo ir užimtumo galimybes, taip pat siūlo iš valstybės biudžeto kompensuoti verslininkų išlaidas, susijusias su kasos aparatų pritaikymu išmaniajai sistemai. Jurbarko rajono verslininkų organizacija taip pat nepritaria nutarimo projektui ir mano, kad projektu siūlomi pakeitimai nukreipti prieš mažas verslo įmones ir sukels papildomą finansinę bei administracinę naštą. Finansų ministerija pažymėjo, kad ūkio subjektams suteikiama galimybė prekių pardavimo ir paslaugų suteikimo duomenis fiksuoti naudojantis i.EKA, tokiu atveju ūkio subjektai nepatirs išlaidų, susijusių su kasos aparatų pritaikymu.

Kasos aparatų gamintojų, importuotojų ir aptarnavimo įmonių asociacijos kritiškai vertina nutarimo projektą, taip pat mano, kad Mokesčių administravimo įstatymas nėra mokesčių įstatymas neturėtų būti nutarimo projekto pagrindu. Finansų ministerija nurodė, kad Mokesčių administravimo įstatymas aiškiai priskiriamas mokesčių įstatymų kategorijai, taip pat atkreipė dėmesį, kad mokesčių mokėtojų teikiamos informacijos standartizavimas ir perkėlimas į elektroninę erdvę yra daugelio šalių mokesčių administratorių prioritetas.

Neatsižvelgta į Teisingumo ministerijos pastabą patikslinti kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos aprašo pavadinimą. Neatsižvelgta į Teisingumo ministerijos siūlymą nurodyti kriterijus, pagal kuriuos būtų vertinama, ar administracinė našta yra „akivaizdžiai neproporcinga“ (tuomet neprivaloma naudoti kasos aparatų), nurodant, kad kasos aparatų nenaudojimo atvejais nustatyti teisės aktuose.

Vidaus reikalų ministerija ir Finansinių nusikaltimų tarnyba pasiūlė numatyti pagal pareikalavimą prieigą prie i.EKA duomenų Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai ir kitoms ikiteisminio tyrimo įstaigoms. Finansų ministerija nurodo, kad pasiūlymas yra įgyvendintas.

Lietuvos savivaldybių asociacija nurodė, kad neįvertintos interneto ryšio įsigijimo išlaidos. Finansų ministerija pažymėjo, kad išlaidos, susijusios su duomenų perdavimu VMI, yra įvertintos teikimo rašte ir Ūkio ministerijai pateiktoje administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaitoje.

Ankstesnis projekto teikimas buvo grąžintas įvertinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018 m. rugsėjo 7 d. išvadoje Nr. NV-2362 pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Projektas atitinkamai patikslintas. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė projektui pastabų ir siūlymų neturi.

Atitikimas Vyriausybės programai: nutarimo projektas atitinka Vyriausybės programos nuostatas, kuriose numatoma vykdyti geresnio ir efektyvesnio mokesčių administravimo politiką, stiprinti už mokesčių administravimą atsakingų institucijų gebėjimus.

Dalykinio vertinimo išvada: pažymėtina, kad projekto lydraštyje nurodoma, kad administracinė našta ūkio subjektams dėl projektu siūlomų pakeitimų sumažės 70,2 mln. eurų, tačiau į šią sumą neįskaičiuojamos prisitaikymo išlaidos, tai yra kasos aparatų atnaujinimo ir keitimo išlaidos. Prisitaikymo išlaidos neįskaičiuojamos, nes ūkio subjektai, pasirinkę ūkines operacijas fiksuoti tiesiogiai i.EKA, neprivalėtų naudoti kasos aparatų, atitinkamai nereikėtų turimų kasos aparatų atnaujinti ar pakeisti. VMI vertinimu, apie 50 proc. ūkio subjektų pasirinktų naudotis i.EKA ir jų dalis tik didėtų.

Jeigu prisitaikymo išlaidos būtų skaičiuojamos, jos, Finansų ministerijos ir VMI skaičiavimais, siektų apie 68,2 mln. eurų, taigi dėl projektu siūlomų pakeitimų ūkio subjektams administracinė našta sumažėtų iš viso apie 2 mln. eurų.

Siūloma projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio **B** dalyje.